

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Statu Hominis Morali In Vita Et Post Mortem

Opfermann, Paul

Moguntiae, 1769

Involuntarium

urn:nbn:de:hbz:466:1-40701

quamvis talis propriè homicida non sit, quia non peccavit contra iustitiam, ideoque nec homicidæ poenis in foro externo subiacet. 3tio ut causam, ex qua sequitur effectus malus, teneatur auferre. Hinc moraliter voluntarii sunt motus inhonesti ex lectione aut aspectu obscœnorum graviter illicito provenientes. Ex opposito nequit imputari Magistrati blasphemia subditi iusto supplicio adfecti. His adde: ut effectus sit moraliter voluntarius in causa *per se*, vel *physica*, vel *moralis*, satis est, quòd ea causa ut ab agente posita sit causa per se effectus prævisi, nec requiritur, ut adsit præceptum vitandi causam secundum se: patet in casu, quo quis sagittâ trajicit hominem, quem vincibiliter putabat esse feram. Nec tamen ideo damnum proximi est mihi moraliter voluntarium, quod ille sentit ex aqua in fundum ejus defluente, quam de jure à fundo meo prohibeo, quia illa derivatio aquæ est solum causa per accidens illius damni. Ut verò effectus sit moraliter voluntarius & imputabilis in causa *per accidens*, requiritur, ut talis causa sit prohibita eo fine, ne talis effectus sequatur; vel etiam satis est, si causa ponatur ex intentione talis effectus. Hinc motus inhonesti non censentur voluntarii Medico ex officio agenti cum ægrotis. Nec furtum servi est voluntarium Domino, absque intentione furti arcam apertam relinquenti, ut servi fidelitatem periclitetur.

Voluntario opponitur *involuntarium*, quod vel 57. est *negativè* tale, in sola negatione actus voluntatis consistens; vel *positivum* cum voluntas positivè resistit. Causæ non voluntarii communiter quatuor censentur, videlicet *vis*, *metus*, *concupiscentia* & *igno.* *causa.*

ignorantia. Violentum S. THOMAS 2. 2. q. 175. a. 1. vocat, *cujus principium est extra, nil conferente eo, quod vim patitur.* Et *violentia*, seu vis absoluta, l. 2. ff. *quod met. caus. est majoris rei impetus, qui repelli non potest.* Violentia hæc soli corpori inferri potest, quia voluntas nequit cogi, quantum ad *actus internos & elicitos*, alioquin fieri posset, ut, cum volumus, non velimus; immo nec quantum ad *actus imperatos ut tales*: hi enim fiunt ex imperio voluntatis; igitur non reluctante voluntate. Confessio rei tormentis extorta non est strictè coacta, quia non est à principio extrinseco, & contra voluntatem efficacem, sed ab intrinseco procedit, ideoque reo est simpliciter voluntaria, quamvis secundum quid involuntaria sit, utpote contra vehementem rei inclinationem, & oppositam noieitatem. Ex eodem capite à culpa excusati non sunt, qui tormentorum vi à Fide defecerunt. Qui in Historia Ecclesiastica leguntur per vim & coactionem ad sacros Ordines promoti, illi vel in sui ordinationem (quod verosimilius est) post longam tergiversationem, saltem interiùs consenserunt; vel invalide ordinati fuissent, quod tamen vix dici potest de illis, qui subinde ordinum ministeriis perfuncti sunt. Actiones ex metu factæ simpliciter voluntariæ sunt, quia ex imperio voluntatis procedunt cognitione finis prælucente. Quamvis non rarò secundum quid involuntariæ sint, ut cum molestæ sunt, & damnosæ; tunc enim voluntas, saltem ineffaciter renititur. Attritio autem ex metu gehennæ concepta, ut salutaris sit, simpliciter & purè voluntaria esse debet, alioquin affectum ad peccatum non excludit.

cluderet. Ceterà ex nullo metu licitum est violare præceptum in illis circumstantiis, in quibus adhuc obligat etiam in casu metûs, veluti si actus, ad quos metus impellit, sint intrinsecè mali. Hinc nec mortis metus excusat à mendacio. Sin ea, ad quæ quis ex metu impellitur, intrinsecè mala non sunt, facit sæpe metus gravis, ut lex in tali casu non obliget. Sic comedens carnes, quo die prohibitæ sunt, ex metu mortis intentatæ, non peccat, quia lex cum tanto incommoda non obligat; nisi talis comestio cederet in contemptum vel odium Religionis.

Concupiscentiæ nomine hîc intelliguntur inordi-^{58.}
nati corporis animique motus ad bonum sensibile. Con-
Alia est *antecedens*, quæ voluntatis consensum præ-
cedit, atque in eum influit, ideoque & voluntarium^{scen-}
causat, immo auget; facit enim, ut voluntas ma-^{tia.}
jore conatu, & adfectu intensiore in objectum de-
lectabile feratur. Cum tamen hæc concupiscentia
antecedens aliquando causa sit, ut intellectus longè
intentiùs sese applicet ad contemplandum objectum
concupitum, & motiva allicientia; à considerandis
verò motivis retrahentibus vel avertatur, vel omni-
no impediatur. inde minuit, vel omnino tollit in-
differentiam voluntatis, & libertatem, ac proinde
ipsum etiam peccatum. *Passio* (inquit S. THOMAS
de malo q. 3. a. 11.) *diminuit rationem meriti &*
demeriti, quia meritum & demeritum in electio-
ne consistit, ex ratione præcedente. Passio autem
obnubilat, vel etiam ligat iudicium rationis.
Quantò autem iudicium rationis fuerit purius,
tanto electio est perspicacior ad merendum, vel
demerendum. Et 1. 2. q. 77. a. 7. Passio, in-